

ROTTERDAMS JAARBOEKJE
1969

1. Opening van de gerestaureerde St. Laurenskerk, 14 december (RN).

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTERODAMUM

Rotterdam, najaar 1969
Mecklenburglaan 6

*Aan de Leden en Donateurs van het
Historisch Genootschap „Roterodamum”*

Het Bestuur van ons Genootschap richt zich tot al zijn Leden en Donateurs door middel van de onderhavige brief, welke wordt toegevoegd aan de exemplaren van het Rotterdams Jaarboekje, die aan hen worden uitgereikt. Het verheugt ons, dat zulks het geval kan zijn in een geleidelijk vermeerderend aantal, stijgend met de aanwas van onze leden en donateurs. Meer dan welk ander verschijnsel ook bewijst deze voortgaande toeneming van de belangstelling uit de Rotterdamse bevolking voor ons werken en streven, dat dit op prijs wordt gesteld. De uitreiking van het Rotterdams Jaarboekje, welke een belangrijk onderdeel van die arbeid is, mag daarbij in het bijzonder worden genoemd, omdat deze fraaie uitgaaf alle Leden en Donateurs zonder enige uitzondering bereikt. Ook degenen, die overigens niet of slechts weinig in de gelegenheid zijn aan de activiteiten van het Genootschap deel te nemen, plukken daarmee een waardevolle vrucht van hun lidmaatschap.

De ontwikkeling is thans zover gegaan, dat het aantal Leden en Donateurs de 3000 heeft overschreden. Hoe bevredigend dit resultaat ook zij, in vergelijking tot de bevolking van onze stad moet in redelijkheid meer kunnen worden bereikt. Het bestuur veroorlooft zich daarom van de gelegenheid, waarop ieder Uwer zich meer dan ooit in zijn lidmaatschap zal verheugen, doordat hij het Jaarboekje

ontvangt, gebruik te maken om een bijzonder beroep op Uw medewerking te doen.

De ervaring leert, dat er nog altijd vele stadgenoten zijn, die slechts een zeer kleine aanmoediging nodig hebben om zich aan ons Genootschap te verbinden. De meesten Uwer zullen zulke Rotterdammers wel in hun omgeving kennen. Welaan, het Bestuur vertrouwt, dat velen Uwer bereid zullen zijn zulk een toekomstig lid in hun omgeving met een kleine wenk tot een aangeslotene aan ons Genootschap te maken. Het verzoekt U daartoe gebruik te doen maken van het aangehechte formulier, dat na invulling aan het Secretariaat kan worden ingezonden. Het dankt U daarvoor bij voorbaat.

HET BESTUUR

*Aan het Bestuur van het
Historisch Genootschap Rotterdam*

De ondergetekende:

naam: .....

adres: .....

.....

geeft zich op als lid (contributie *f* 10,— per jaar) / lid voor
het leven (eenmalig *f* 150,—) / donateur (donatie *f* 25,—) *)
van het Historisch Genootschap Rotterdam

Handtekening:

*) Doorhalen wat niet wordt verlangd; rechtspersonen kunnen alleen
donateur worden.

Te adresseren aan: Hist. Gen. Rotterdam,
Wilgenlei 25, Rotterdam-12
Giro: 235371, t.n.v. het Genootschap.

ROTTERDAMS JAARBOEKJE 1969

redacteur drs. R. A. D. Renting
gemeente-archivaris

onder bescherming van het gemeentebestuur

tevens jaarboekje van het
Historisch Genootschap Roterodamum

7de reeks, 7de jaargang
W. L. & J. Brusse, Rotterdam 1969

INHOUD

VOORWERK

Gemeentebestuur	blz. 9
Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam	9
Historisch Genootschap 'Roterodamum'	9
Historisch Genootschap 'De Maze'	9
Coördinatiecommissie van advies inzake archeologisch onderzoek	10
Instituut Stad en Landschap van Zuid-Holland	10
Inlichtingen over enkele openbare verzamelingen	10
Dagelijkse Kroniek 1968	13
Tentoonstellingen te Rotterdam in 1968	69
Over Rotterdam en Rotterdammers, publicaties uit het jaar 1968	75
Rotterdammers en oud-Rotterdammers die in 1968 zijn overleden	80
Mededeling	85
Oudheidkundig bodemonderzoek in 1968	86
Historisch Genootschap 'Roterodamum', werkzaamheden in 1968	111

MENGELWERK

Mr. P. J. Oud, 1886-1968, door mr. K. P. van der Mandele	119
De nacht van Jacob de Vletter, door L. J. Rogier	121
De Académie van Sedan gesteund door de Waalse Kerk te Rotterdam, door dr. F. R. J. Knetsch	156
Kees van Dongen, 1877-1968, portrettist van een tijdvak, door Alex de Haas	161
Pompa Erasmiana - 1969	169
Stadhouderlijk bezoek aan Rotterdam in de 18de eeuw, door dr. N. Bootsma	171
John Moore, een Engelandvaarder onder Napoleon, door mr. H. Hardenberg	196
Ter nagedachtenis	217
Anthony Veder, door mr. A. Blussé van Oud-Alblas; mr. Anton Blom, door prof. mr. L. J. Hijmans van den Bergh; mr. E. F. Bonjer, door mr. J. Dutilh; C. F. Jas, door F. van den Bergh; C. Kolff, door ir. F. W. C. Blom, A. Q. Kolff en ir. J. A. C. Tillema; dr. F. K. H. Kossmann, door dr. C. Reedijk; W. H. de Monchy, door C. J. du Ry van Beest Holle; dr. M. J. Pattist, door drs. R. van der Velde; J. E. van der Pot, door mr. W. F. Lichtenauer; W. A. Wagener, door B. Stroman.	
Eenvoud in meervoud. Enige Rotterdamse aspecten der propositie van 1751, door prof. dr. Joh. de Vries	250
Rotterdamse Godshuizen, door dr. F. J. Krop	264
De Rotterdamse windmolens, door J. Ph. Rotteveel	268
Het ontstaan van een kosteloze polikliniek ter behandeling van geslachtsziekten te Rotterdam, door K. Smael	306

BLADVULLINGEN

Moorinne, gewezen slavin	168
------------------------------------	-----

Don gratuit aen Engels predicaant	195
Onfortuinlijke zeereis	263
Luchtverontreiniging in 1885	312

AFBEELDINGEN

Fotografen: AC: Aero-Camera; AG: Ary Groeneveld; ANP: Alg. Ned. Persbureau; DC: D. J. Cupedo; ER: E. Rademaker; FPF: Foto Pool Fotojournalistenkring; GA: Gemeentelijke Archiefdienst Rotterdam; GR: Gemeentewerken Rotterdam; HB: H. Berssenbrugge; HFB: H. F. Behrens; HH: Henk Hartog; HV: H. M. Vrijmoet; HVV: Het Vrije Volk; IPO: Intern. Publiciteitsonderneming; JR: J. F. H. Roovers; JS: J. Sterk, Alg. Fotopersbureau Nederland; RN: Rotterdamsch Nieuwsblad; WC: W. L. J. Consenheim; WG: W. van der Gaag; WS: W. van der Stelt.

	<i>tegenover/tussen blz.</i>
1. Opening van de gerestaureerde St. Laurenskerk, 14 dec. (RN)	3
2. Brand in een kerosinetank bij Pakhoed aan de Oude Maasweg, 14 januari (AG)	14
3. Door een explosie bij Shell Pernis sprongen in de omgeving vele ruiten, 20 januari (ANP)	14
4. Opening van de metro: feest op het Zuidplein, 10 februari (AG)	15
5. Prinses Beatrix en Prins Claus in de cabine van een metrotrein, 9 februari (FPF)	15
6. 'Descente' van de president van de rechtbank mr. J. G. L. Reuder in het kort geding betreffende het kasteeltje 'De Oliphant', 22 februari (HVV)	16
7. Het raadslid S. Groenendijk (C.P.N.) en wethouder mr. H. C. G. L. Polak brengen een bezoek aan de Tarwebuurt, 8 april (HVV)	16
8. Scheidsrechter en grensrechters in de kleding van 1903 bij de herdenkingswedstrijd tegen 'Harwich and Parkstone' t.g.v. het 80-jarig bestaan van Sparta, 13 april (RN)	17
9. Volksdansen op het Stadhuisplein door een groep dansers uit Jeruzalem t.g.v. de Israëlweek, 2-9 mei (RN)	17
10. Het Amerikaanse vliegdekschip 'Essex' in de Lekhaven, 3 mei (RN)	32
11. Onthulling van het monument voor Koningin Wilhelmina door Koningin Juliana (Westerlaan/Parkkade); links mr. K. P. van der Mandele, 4 mei (JS)	32
12. Wethouder mr. H. C. G. L. Polak opent het N.S.-station Rotterdam-Alexander; links mr. J. K. J. Muller van de N.S., 24 mei (RN)	32/33
13. Dansen in de burgerzaal na de installatie van de Raad voor Jeugd en Jongeren, 28 mei (RN)	32/33
14. Opening Gemeenlandshuis van Schieland; v.l.n.r. hoogheemraden K. P. Janse en J. F. Hijkoop, Commissaris der Koningin mr. J. Klaasesz, drinkend uit de 'hensbeker', dijkgraaf mr. U.	

- G. Schilthuis en mevrouw Klaasesz, 11 juni (AG) 32/33
15. C. A. 't Hart, bij zijn afscheid als hoofd van de secretariaafdeling Kunstzaken benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau, ontvangt de versierselen uit handen van wethouder Reehorst, 20 juni (IPO) 32/33
16. Het standbeeldje van J. H. Speenhoff, gemaakt door Adri Blok, wordt onthuld door Alex de Haas, voor het cabaret van Tom Manders, 22 juni (HV) 32/33
17. Bob de Uyl en Wout van Heusden ontvangen de Anna Blamanprijs voor literatuur en de Hendrik Chabot-prijs voor beeldende kunst, 25 juni (IPO) 32/33
18. Wethouder J. Reehorst legde het doctoraal examen af aan de Nederlandse Economische Hogeschool en ontvangt de bul uit handen van prof. dr. A. van Braam, 28 juni (AG) 48
19. Burgemeester Thomassen neemt afscheid van J. C. Timmermans als Directeur van Financiën en loco-secretaris der gemeente, 16 augustus (HV) 48
- 20-21. Het nieuwe gebouw van de Nederlandse Economische Hogeschool aan de Kralingsedreef (nu Burg. Oudlaan), in aanbouw (HV); de grote hal (HV) 49
22. De Minister van ontwikkelingshulp drs. B. J. Udink in gesprek met mr. K. P. van der Mandele aan een 'sirenelunch' (eerste maandag van de maand), 2 september (WC) 56
23. Prof. dr. A. Querido opent in het groot-auditorium van de nieuwe N.E.H. het academisch jaar, 16 september (RN) 56
24. Wethouder R. Langerak, bijgestaan door de rolschaatsclub Rijnmond, opent de rolschaatsbaan aan de Adrianalaan, Schiebroek, 26 oktober (AG) 56/57
25. Stakingsleider Leen van Os spreekt op het Willemsplein tot het stakende personeel van de sleepdiensten voor de stad Rotterdam, 11 november (RN) 56/57
26. Installatie van W. A. Fibbe als voorzitter van het openbaar lichaam Rijnmond; de ambtsketen wordt hem omgehangen door de waarnemend voorzitter mr. H. B. Engelsman, 16 december (AG) 56/57
27. De bronzen deuren met de voorstelling van oorlog en vrede, door de Italiaanse beeldhouwer Giacomo Manzù gemaakt voor de St. Laurenskerk (GA) 56/57
28. De sluiscolk van de Hartelsluis, gezien uit het westen, maart (HV) 58
29. Harmsenbrug en Brielsebrug, mei (AC) 58
30. Calandbrug, gezien uit het noordoosten (JR). 80
31. De Vaanweg met het verkeersplein in aanleg, september (AC) 80
32. Bronzen kandelaar uit de 14de eeuw, Huis te Woude, Slikkerveer (GR) 96
33. Zevenhuizen, Huis ter Duyn; tekening door Jacob Loys, 1671 97
34. Prof. mr. P. J. Oud, naar een geschilderd portret door Karel

van Veen	120
35. Politieagenten in de in februari 1867 ingevoerde winterkleding. Naar een gekleurde tekening van W. P. van Geldorp. Gemeentearchief Rotterdam R.I. 956	121
36. De Franse Kerck Anno 1690; naar een tekening in oostindische inkt door J. de Vou. Gemeentearchief Rotterdam R.I. 773	160
37. Kees van Dongen	161
38. Erasmus's terugkomst in 1677 bezongen door Pieter Rabus, leraar aan de Erasmiaansche Schoole en lid van de commissie die als opdracht had de sokkel van het beeld van Erasmus van nieuwe opschriften te voorzien. Universiteitsbibliotheek Leiden	168
39. Pompa Erasmiana 1969. Foto Mischa Jacobs	169
40. Bezoek van prins Willem V aan het stoomgemaal in de polder Blijdorp op 20 oktober 1790. Detail uit een aquarel van J. A. Langendijk	184
41. Moedwil gepleegt binne Rotterdam door eenige Rotsgesellen van de Burger Compagnie No. 11 aen hunne eigene wacht zoo als die 'savons den 10 Julij 1784 gereed stond om op te trekken. Anonieme ets, Gemeentearchief Rotterdam R.I. 1384	185
42-43. Bitche, gezicht op de vesting met de gevangenen, die terugkeren van Metz, en de binnenplaats. Uit Ellison's Prison Scenes	200
44. Haven van Maaslandsluis in 1781, gezien van Rozenburg af. Gemeentearchief Maassluis (WS)	201
45. Anthony Veder	233
46. mr. A. Blom.	233
47. mr. E. F. Bonjer	233
48. C. F. Jas	234
49. C. Kolff (RN)	234
50. dr. F. K. H. Kossmann	234
51. W. H. de Monchy (RN)	248
52. dr. M. J. Pattist. Naar een portret door Herman Mees	248
53. J. E. van der Pot (RN)	249
54. W. A. Wagener (RN)	249
55. De Zuiderkerk aan de Glashaven, 1862. Naar een litho van G. Bos. Gemeentearchief Rotterdam R.I. 769	264
56. De St. Rosaliakerk aan de Leeuwenstraat, ca. 1928. Naar een ets van J. B. A. Lohmann. Gemeentearchief Rotterdam	265
57. Korenmolen De Distilleerketel ca. 1930	280
58. Korenmolen De Hoekmolen ca. 1900 (DC)	280
59. Korenmolen De Hoop 1899	281
60. Oliemolen De Reus ca. 1880	281
61. Korenmolen Het Lam 1916	281
62. Volmolen De Eendracht ca. 1880. Naar een schilderij (1893) door F. van Geldorp naar een tekening van Kortebrant	296
63. Houtzaagmolen De Gravenlust ca. 1880	296
64. Poldermolens aan de Boezem ca. 1910 (HB)	297
65. Robbenoordse Molen 1907 (GR)	297